

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
ŽMOGAUS TEISĖS: NUO IŠTAKŲ IKI ŠIANDIENOS IŠŠŪKIŲ	

Anotacija
Kaip Europos Tarybos ir Europos Sąjungos teisinėje erdvėje, deklaruojančiose pagarbą žmogau teisėms, gali vykti ir vyksta šiurkščiausi žmogaus teisių pažeidimai? Kokios žmogaus teisių apsaugos galimybės ir ribos kritinėse ir krizinėse situacijose, kuriomis mes gyvename? Ar žmogaus teisės nėra pasenęs teorinis konstruktas, atgyvena, kiek ir kam jos aktualios šiandien? Kur brėžti ribą tarp žodžio laisvės ir neapykantos kalbos? Ką bendro turi žmogaus teisių apsauga ir aplinkosauga, politika, verslas, naujosios technologijos? Šiuo tarpdisciplininiu moduliui pasitelkiant teisės, istorijos, politologijos, sociologijos ir daugelio kitų mokslų žinias siekiama ne tiek rasti konkrečius atsakymus į iškilančius klausimus, kiek pasiūlyti tam tikras gaires, kuria linkme jų ieškoti. Modulis orientuotas į praktinį žmogaus teisių įveiklinimą ir aktualizavimą įvairiuose kasdienybės kontekstuose.

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: lekt. dr. Karolina Bubnytė-Širmenė Kitas (-i):	Vilniaus universitetas, Teisės fakultetas, Viešosios teisės katedra Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222, Vilnius, 405 kab., tel. (8 5) 2366175 El. paštas vtkatedra@tf.vu.lt

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Pasirenkamasis (Bendrųjų universitetinių studijų)

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė	Rudens arba pavasario semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: mokėti anglų kalbą (B 2 lygis)	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Dalyko tikslas – ugdyti plataus akiračio ir tolerantiškus visuomenės narius, turinčius pagrindinių teorinių ir praktinių žinių visumą apie žmogaus teisių apsaugą, jos problemas įvairiuose socialiniuose, ekonominiuose, politiniuose ir kultūriniuose kontekstuose, siekiant įdiegti pagarbą žmogaus teisėms profesinėje, visuomeninėje veikloje ir privačiame gyvenime.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
- Studentai žinos pagrindines žmogaus teisių sąvokas, glaustą istoriją, teorijas bei evoliuciją, ir gebės atskirti pagrindinius tarptautinius universalius ir regioninius bei nacionalinius žmogaus teisių apsaugos šaltinius ir mechanizmus;	Paskaitos (probleminis teorinės medžiagos pateikimas), seminarai (analizuojamos teorinės ir praktinės problemos, iliustruojant jas konkrečiais pavyzdžiais, situacijomis, dokumentais, atvejo analizė, grupės diskusija), savarankiškas darbas (tiriamieji metodai - informacijos paieška, literatūros skaitymas, analizavimas, apibendrintos analizės pristatymas).	Aktyvumas seminaruose (diskusijos ir praktinių situacijų analizė), pristatymas, egzaminas
- Studentai žinos pagrindines žmogaus teisių srityje kylančias problemas Lietuvoje, išmanys Lietuvos teisminės ir neteisminės žmogaus teisių gynybos mechanizmus, jų sąveiką su tarptautiniu žmogaus teisių diskursu, pirmiausia su Europos Žmogaus teisių konvencija ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, gebės kritiškai vertinti Lietuvos žmogaus teisių apsaugos diskursą jo (ne)veiksmingumo požiūriu;	Paskaitos (probleminis teorinės medžiagos pateikimas), seminarai (analizuojamos teorinės ir praktinės problemos, iliustruojant jas konkrečiais pavyzdžiais, situacijomis, dokumentais, atvejo analizė, grupės diskusija), savarankiškas darbas (tiriamieji metodai - informacijos paieška, literatūros skaitymas, analizavimas, apibendrintos analizės pristatymas).	Aktyvumas seminaruose (diskusijos ir praktinių situacijų analizė), pristatymas, egzaminas

- Studentai gebės žodžiu argumentuoti, kritiškai ir logiškai dėstyti savo idėjas bei analizuoti esamas kitų pozicijas tarptautinės žmogaus teisių apsaugos srities klausimais, jas vertindami tarpdisciplininiu požiūriu (verslo, žiniasklaidos, politikos, aplinkosaugos, socialiniame, kultūriniame ir kt. kontekstuose);	Seminarai (analizuojamos teorinės ir praktinės problemos, iliustruojant jas konkrečiais pavyzdžiais, situacijomis, dokumentais, atvejo analizė, grupės diskusija), savarankiškas darbas (tiriamieji metodai - informacijos paieška, literatūros skaitymas, analizavimas, apibendrintos analizės pristatymas).	Aktyvumas seminaruose (diskusijos ir praktinių situacijų analizė), pristatymas
- Studentai gebės pritaikyti įgytas bazines teises žinias kasdienėse situacijose, keliančiose su žmogaus teisių apsauga susijusius klausimus;	Seminarai (analizuojamos teorinės ir praktinės problemos, iliustruojant jas konkrečiais pavyzdžiais, situacijomis, dokumentais, atvejo analizė, grupės diskusija), savarankiškas darbas (tiriamieji metodai - informacijos paieška, literatūros skaitymas, analizavimas, apibendrintos analizės pristatymas).	Aktyvumas seminaruose (diskusijos ir praktinių situacijų analizė)
- Studentai žinos ir gebės sistemiškai vertinti įvairių grėsmių ir krizių (karo, terorizmo, pandemijos, migrantų krizės ir pan.) keliamus iššūkius žmogaus teisių apsaugai.	Seminarai (atvejo analizė, grupės diskusija), savarankiškas darbas (tiriamieji metodai - informacijos paieška, literatūros skaitymas, analizavimas, apibendrintos analizės pristatymas).	Aktyvumas seminaruose (diskusijos ir praktinių situacijų analizė), pristatymas

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Nuo žmogaus teisių genezės iki tarptautinės žmogaus teisių apsaugos susiformavimo: universalumo paieškos pliuralistiniame pasaulyje.	2						2	6	Mokslinės literatūros analizė.
2. Žmogaus teisių apsaugos įgyvendinimo veiksmingumo problema: pagrindinės institucijos ir jų vaidmenų pasiskirstymas nacionaliniame, regioniniame ir globaliame žmogaus teisių apsaugos kontekste.	4		2				6	10	Mokslinės literatūros ir šaltinių analizė.
3. Žmogaus teisių apsaugos pagrindinės kategorijos. Pagrindinės pilietinės ir politinės teisės: užtikrinamos ar pavojuje?	4		2				6	10	Mokslinės literatūros ir šaltinių analizė. Praktinių situacijų analizė. Pristatymo rengimas.
4. Žmogaus teisių apsaugos pagrindinės kategorijos. Ekonominės, socialinės, kultūrinės teisės – valstybės politika ar individualios teisės?	3		2				5	8	Mokslinės literatūros ir šaltinių analizė. Praktinių situacijų analizė. Pristatymo rengimas.
5. Praktiniai iššūkiai tarptautinei ir nacionalinei žmogaus teisių apsaugai: naujų technologijų, politikos, verslo, istoriniame-kultūriniame ir kituose kontekstuose.	6		3				9	14	Mokslinės literatūros ir šaltinių analizė. Praktinių situacijų analizė. Pristatymo rengimas.
6. Praktiniai iššūkiai tarptautinei ir nacionalinei žmogaus teisių apsaugai: žmogaus teisės ir terorizmas; žmogaus teisės krizių akivaizdoje (pandemija, karas, neteisėta migracija); žmogaus teisių apsaugos ribos.	6		3				9	14	Mokslinės literatūros ir praktinių situacijų analizė. Pristatymo rengimas.
7. Pažeidžiamų grupių (moterų, vaikų, neįgaliųjų, seksualinių mažumų ir kt.) asmenų teisių apsaugos problemos tarptautiniame ir nacionaliniame diskurse.	6		3				9	14	Mokslinės literatūros ir šaltinių analizė. Praktinių situacijų analizė. Pristatymo rengimas.
8. Nevalstybinės institucijos ir žmogaus teisių apsauga.	1		1				2	6	Mokslinės literatūros ir praktinių situacijų analizė.

									Pristatymo rengimas.
Iš viso	32		16				48	82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Aktyvus dalyvavimas seminaruose	20	Semestro metu	<p>Aktyvus dalyvavimas seminaruose:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diskusijų metu nagrinėjama tarptautinių žmogaus teisių apsaugos institucijų praktika (vertinama ar atsakymuose į klausimus nėra vidinio loginio prieštaravimo, tautologijos, logiškai argumentuojama, pateikiamas visapusiškas situacijos įvertinimas, situacijos sprendimo būdai, vertinama ar teikiamos kritinės pastabos, keliami klausimai ir formuluojamos problemos, prisidedama prie kitų diskusijos dalyvių pasisakymų) – 1 balas; - bei atliekama praktinių situacijų analizė (vertinamos dalyko žinios ir gebėjimai tinkamai naudoti sąvokas, analizuoti probleminius dalyko klausimus bei pritaikyti teorijos žinias) – 1 balas. <p>Dalyvavimas seminaruose yra privalomas. Studentui leidžiama laikyti egzaminą dalyvavus ne mažiau kaip 5 seminaruose. Už didesnę praleistų seminarų dalį privaloma atsiskaityti dėstytojų nustatyta tvarka semestro metu.</p>
Pristatymas	20	Semestro metu	<p>Rengiamas pristatymas, skirtas teismų praktikos analizei arba praktinės situacijos vertinimui pasirinktinai.</p> <p>Iki 2 balų galima gauti už glaustą, koncentruotą ir informaciją apibendrinantį kalbėjimą, informatyvią ir tinkamą kokybę vaizdinę medžiagą pateikimą, sklandžiai reiškiamas mintis, formuluojamas problemas, teikiamas kritinės pastabas, argumentuotai atsakant į papildomus klausimus.</p> <p>Pristatymas yra privalomas.</p>
Egzaminas	60	Egzaminų laikymo laikotarpiu	<p>Atsakymai raštu į uždaro tipo testo klausimus. Testą sudaro 36 klausimai (skirtingo sunkumo):</p> <ul style="list-style-type: none"> - 6 balai (puikios žinios ir gebėjimai): teisingi atsakymai į 31-36 klausimus; - 5 balai (geros žinios ir gebėjimai): teisingi atsakymai į 25-30 klausimų; - 4 balai (vidutinės žinios ir gebėjimai): teisingi atsakymai į 19-24 klausimus; - 3 balai (silpnos žinios ir gebėjimai) teisingi atsakymai į 13-18 klausimų; - 2 balas (prastos žinios ir gebėjimai): teisingi atsakymai į 7-12 klausimų; - 0-1 balas (žinios ir gebėjimai netenkina minimalių reikalavimų): teisingi atsakymai į 6-0 klausimus.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
ABRAMAVIČIUS, Armanas <i>et al.</i>	2014	Asmens teisių gynimas: problemos ir sprendimai mokslo studija		Vilnius: Mykolo Romerio universitetas https://repository.mruni.eu/handle/007/16653?show=full
ANDRUŠKEVIČIUS, Arvydas <i>et al.</i>	2015	Krizė, teisės viešpatavimas ir žmogaus teisės: kolektyvinė monografija		Šiauliai: AB „Titnagas“ < http://www.tf.vu.lt/images/dotacija/Monografija-Krize-teises-viespatavimas-ir-zmogaus-teises-LT.pdf >
JARAŠIŪNAS, Egidijus <i>et al.</i>	2009	Žmogaus teisių apsaugos institucijos: kolektyvinė monografija		Vilnius: Mykolo Romerio universitetas < http://ebooks.mruni.eu/pdfreader/mogaus-teisi-apsaugos-institucijos25157 >

DAVY, Ulrike; FLÜCHTER, Antje	2022	Imagining Unequals, Imagining Equals: Concepts of Equality in History and Law		Bielefeld University Press < https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode ISBN: 9783839458877 ISBN: 3839458870 ISBN: 9783837658873 ISBN: 3837658872 EISBN: 9783839458877 EISBN: 3839458870 DOI: 10.1515/9783839458877 OCLC: 1312168932>
MANENT, Pierre	2021	Prigimtinis įstatymas ir žmogaus teisės		Vilnius: Valstybingumo studijų centras
ISOKAITĖ, Indrė; ŽALIMAS, Dainius	2014	Lietuva Europos Taryboje: dvidešimt narystės metų		Vilnius
ŽALIMIENĖ, Skirgailė <i>et. al.</i>	2019	Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kaip individualių teisių gynbos standarto, taikymas supra- ir nacionaliniu lygmenimis: kolektyvinė monografija		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla https://www.tf.vu.lt/wp-content/uploads/2019/10/LExxx_2019_ES_pagrindiniu_teisi%C5%B3_chartijos.pdf
VAN DIJK, Pieter <i>et al.</i>	2018	Theory and practice of the European Convention on Human Rights	5	Cambridge: Intersentia
REID, Karen	2019	A practitioner's guide to the European Convention on Human Rights	6	London : Thomson Reuters
LETSAS, George	2009	A Theory of Interpretation of the European Convention on Human Rights	2	Oxford: Oxford University Press
ŠVEDAS, Gintaras; MURAUŠKAS, Donatas, Editors	2021	Legal Developments During 30 Years of Lithuanian Independence. Overview of Legal Accomplishments and Challenges in Lithuania		Springer
JUREVIČIŪTĖ, Goda <i>et. al.</i>	2022	Žmogaus teisės Lietuvoje 2020-2021		Žmogaus teisių stebėjimo institutas http://hrmi.lt/wp-content/uploads/2022/07/HRMI_apzvalga_2022-2.pdf
Papildoma literatūra				
PŪRAITĖ-ANDRIKIENĖ, Dovilė	2022	Lietuvoje įtvirtintas konstitucinio skundo institutas kaip žmogaus teisių apsaugos įrankis		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
KETURAKIENĖ, Airė; MURAUŠKAS, Donatas	2023	Klimato kaita ir žmogaus teisės: pirmosios bylos Europos Žmogaus Teisių Teisme. <i>Teisė</i>	126 t.	https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/download/32161/30975/77007
BUDRYTĖ, Dovilė	2022	Activist Memory and Human Rights: the Commemoration of the Roma Genocide in Lithuania. <i>Darbai ir Dienos</i>	77 t.	https://ejournals.vdu.lt/index.php/DiD/article/view/3651
LEVON, Justyna; MURAUŠKAS, Donatas	2019	Baudžiamosios atsakomybės už draudžiamus biomedicininis tyrimus įtvirtinimas Lietuvoje. <i>Teisė</i>	113 t.	https://www.journals.vu.lt/teise/article/download/15911/14978/25550
BALTRIMAS, Johanas	2022	Teisinio argumentavimo ypatumai bylose dėl interneto tarpininkų atsakomybės. <i>Teisė</i>	123 t.	https://www.zurnalai.vu.lt/teise/article/view/28081
LAPIENYTĖ, Kristina; LATAKAITĖ, Greta	2023	Bioninis žmogus – nusikalstamos veikos subjektas? <i>Teisės mokslo pavasaris 2022 / Vilniaus</i>		Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla https://www.zurnalai.vu.lt/open-

		<i>universiteto Teisės fakulteto Studentų mokslinė draugija</i>		series/article/view/31639/30503
ŽALTAUSKAITĖ-ŽALIMIENĖ, Skirgailė	2020	Teisės į asmens duomenų apsaugą ir saviraiškos bei informacijos laisvės suderinamumo problematika. <i>Jurisprudencija</i>	27 t.	https://ojs.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/6359
GRIGAITYTĖ, Ugnė; MACKEVIČIŪTĖ, Miglė	2020	Nusikaltimai virtualioje erdvėje – šiuolaikiniai iššūkiai ir prevencijos galimybės. <i>Teisės mokslo pavasaris 2020 / Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Studentų mokslinė draugija</i>		Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla https://www.zurnalai.vu.lt/open-series/article/view/21070/20214
JANUŠAUSKIENĖ, Diana	2018	„Šito chaoso mums nereikia“: Lietuvos gyventojų požiūris į pabėgėlius. <i>Filosofija, Sociologija</i>	29(4) t.	https://etalpykla.lituanistika.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2018~1568869995879/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content
VALENTINAVIČIUS, Vytautas; MORKEVIČIUS, Vaidas; ŽVALIAUSKAS, Giedrius; BRIEDIENĖ, Monika	2022	Appeals to Human Rights in the Context of Managing the COVID-19 Pandemic: Analysis of Government Hours in the Lithuanian Parliament in 2020-2021. <i>Politologija</i>	105 (1) t.	https://www.journals.vu.lt/politologija/article/view/28792/27982
GENIENĖ, Rasa	2020	Decovidacija = deinstitucionalizacija. Savarankiškas gyvenimas ir įtrauktis į bendruomenę. <i>Socialinė teorija, empirija, politika ir praktika</i>	21 t.	https://www.zurnalai.vu.lt/STEP/article/view/17723
Autorių kolektyvas	2018	Dabarties iššūkiai teismams, užtikrinant žmogaus teises: [mokslinių straipsnių rinkinys]		Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, Vilniaus universitetas, Mykolo Romerio universitetas. Vilnius: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas https://www.lvat.lt/doclib/cmpt0na8p1cvh1kg5gdhdgj4fsb3za2